

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA HARDTEISTIMÉIREACHTA, 2015

MATAMAITIC FHEIDHMEACH – ARDLEIBHÉAL

DÉ HAOINE, 19 MEITHEAMH – MAIDIN, 9:30 GO 12:00

Tá sé cheist le freagairt. Tá gach ceist ar cómharc.

Is féidir an leabhrán *Foirmlí agus Táblaí* a fháil ón bhFeitheoir.

Glac le 9.8 m s^{-2} mar luach ar g .

Is féidir go gcaillfear marcanna mura dtaispeántar go soiléir an obair riachtanach go léir.

Is féidir go gcaillfear marcanna má fhágtar na haonaid chearta ar lár sna freagraí uimhriúla.

---

1. (a) Tosaíonn cáithnín ó fhos agus gluaiseann sé faoi luasghéarú tairiseach.

Má thaistealaíonn an cáithnín 39 m sa seachtú soicind, faigh an fad a thaistealaíonn sé sa deichiú soicind.

- (b) Tá traen d'fhad 66.5 m ag taisteal faoi luasghéarú aonfhoirmeach $\frac{4}{7} \text{ m s}^{-2}$.

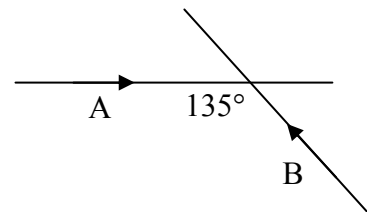
Casann sí le traen eile d'fhad 91 m atá ag taisteal sa treo eile ar ráille comhthreomhar faoi luasghéarú aonfhoirmeach $\frac{8}{7} \text{ m s}^{-2}$.

Is iad na luasanna atá acu ag an meandar seo ná 18 m s^{-1} agus 24 m s^{-1} faoi seach.

- (i) Faigh an t-am a thógann sé ar na traenacha dul thar a chéile.
(ii) Faigh an fad idir na traenacha 1 soicind níos déanaí.

2. (a) Taistealaíonn dhá charr, A agus B, ar dhá bhóthar dhíreacha a thrasnaíonn a chéile ar uillinn 135° .

Tá carr A ag gluaiseacht i dtreo an chrosbhealaigh ar luas aonfhoirmeach 60 km h^{-1} .

Tá carr B ag gluaiseacht i dtreo an chrosbhealaigh ar luas aonfhoirmeach 45 km h^{-1} agus gabhann sé thar an gcosbhealach 2 nóiméad tar éis A.

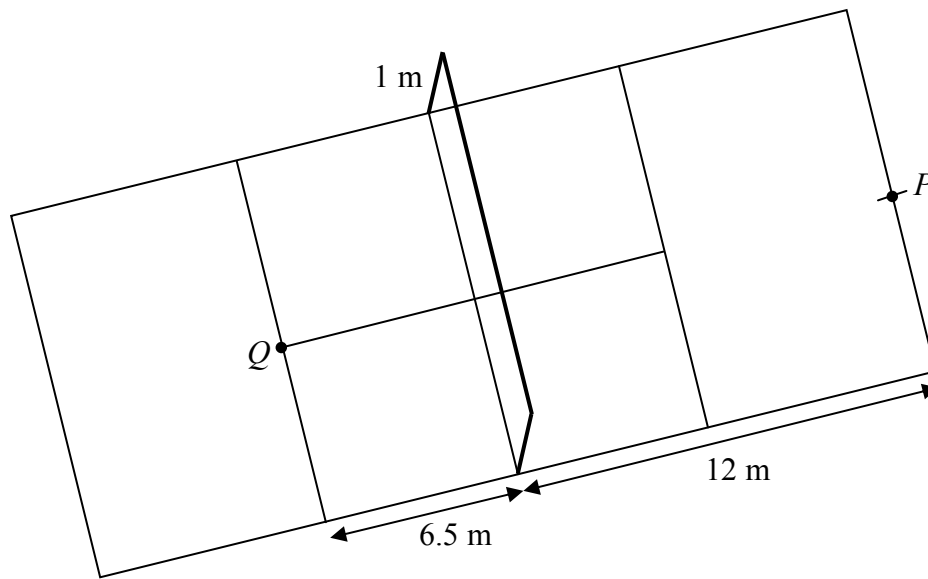
- (i) Faigh méid agus treo an treoluais ag B i gcoibhneas le A.
(ii) Faigh an fad slí is giorra idir na carranna.

- (b) Tá bean ag titim go ceartingearach le paraisiút le linn rilleadh rialta báistí agus tugann sí faoi deara gur dealraitheach go ndéanann an bháisteach uillinn 45° leis an gceartingear nuair is é 5 m s^{-1} a luas.

Nuair is é 3 m s^{-1} a luas is dealraitheach go ndéanann an bháisteach uillinn 30° leis an gceartingear.

Faigh méid agus treo an treoluais ag an mbáisteach.

3. (a) Déanann imreoir leadóige, atá ina s(h)easamh ag P , liathróid leadóige a sheirbheáil ó airde 3 m chun an chúirt a bhualadh ag Q . Is é luas na seirbheála ná 50 m s^{-1} ar uillinn β leis an gcothromán.

- (i) Faigh an dá luach fhéideartha ag $\tan \beta$.
- (ii) Don dá luach ag $\tan \beta$ faigh an t-am, t , a thógann sé ar an liathróid Q a shroicheadh.
- (iii) Má roghnaíonn an t-imreoir leadóige an luach is lú ar t , cén fad lena nglanann an liathróid an líon?

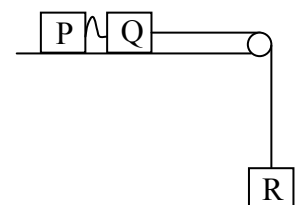
- (b) Tá plána claonta ar uillinn 30° leis an gcothromán. Déantar cáithnín a theilgean suas an plána ar luas tosaigh $u \text{ m s}^{-1}$ ar uillinn θ leis an bplána claonta.

Tá plána an teilgin ceartingearach agus cuimsíonn sé an líne is mó fána.

Má bhuaileann an cáithnín an plána claonta ar dhronuillinn, taispeáin gurb é am eitilte

an cháithnín ná $\frac{4\sqrt{7}u}{7g}$.

4. (a) Tá dhá cháithnín, P agus Q, ar mais dóibh 4 kg agus 7 kg faoi seach, ina luí 0.5 m ó chéile ar bhord mín cothrománach. Tá siad ceangailte dá chéile le téad 3.5 m ar fad. 6 m ó chorr an bhoird atá Q agus tá sé ceangailte de cháithnín R, ar mais dó 3 kg agus atá ar crochadh go saor, le téad rite éadrom dhoshínite a ghabhann thar ulóg éadrom mhín.

Ligtear an córas saor ó fhos.

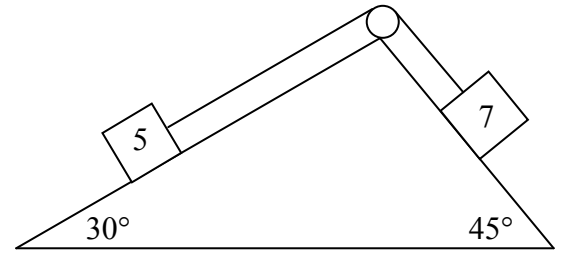
Faigh

- (i) luasghéarú tosaigh Q agus R
- (ii) luas Q nuair atá sé tar éis bogadh 3 m
- (iii) an luas lena dtosaíonn P ag bogadh.

Nóta: Tá ceist 4, cuid (b) ar an gcéad leathanach eile.

- (b) Déantar ding, ar mais di 11 kg, a choinneáil ar an talamh lena bonn cothrománach agus a héadain mhíne claonta ar 30° agus 45° faoi seach leis an gcothromán.

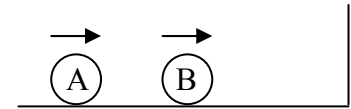
Tá mais 5 kg ar an éadan atá claonta ar 30° agus tá sí ceangailte de mhais 7 kg, ar an éadan eile, le téad éadrom dhoshínte thar ulóg mhín éadrom.

Ligtear an córas saor ó fhos agus ní bhogann an ding.

- Faigh (i) luasghéarú na gcáithníní
(ii) an fórsa ceartingearach a fheidhmítear ar an talamh.

5. (a) Tá sféar beag mín A, ar mais dó $2m$, ag gluaiseacht ar luas $9u \text{ m s}^{-1}$ agus imbhuailteann sé go díreach le sféar beag mín B, ar mais dó $5m$, atá ag gluaiseacht sa treo céanna ar luas $2u \text{ m s}^{-1}$.

Ansin imbhuailteann sféar B le balla ceartingearach, athphreabann sé agus imbhuailteann sé arís le sféar A. Tá an balla ingearach le treo ghluaisne na sféar.

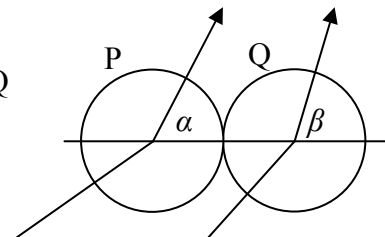
Tarlaíonn an chéad imbhuilteadh 35 cm ón mballa.

Is é comhéifeacht an chúitimh idir na sféir ná $\frac{4}{5}$.

Is é comhéifeacht an chúitimh idir sféar B agus an balla ná $\frac{5}{14}$.

- (i) Taispeáin go dtagann A ar fos de thoradh an chéad imbhuilte.
(ii) Faigh an t-am idir an dá imbhuilteadh idir A agus B i dtéarmaí u .

- (b) Imbhuailteann dhá sféar mhíne chomhionanna, P agus Q lena chéile.

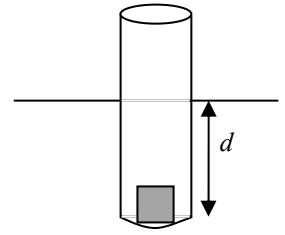
Is é comhéifeacht an chúitimh ná 1.

Is é treoluas P roimh an imbhuilteadh ná $a\vec{i} + b\vec{j}$ agus is é treoluas Q roimh an imbhuilteadh ná $c\vec{i} + d\vec{j}$, áit a bhfuil $\vec{i}$ feadh líne lárphointí na sféar nuair a tharlaíonn an t-imbhuilteadh.

Tar éis an imbhuilte déanann treo gluaisne P uillinn α lena líne lárphointí agus déanann treo gluaisne Q uillinn β lena líne lárphointí.

Taispeáin go bhfuil $\tan \alpha \tan \beta = \frac{bd}{ac}$.

6. (a) Tá promhadán ualaithe, ar mais iomlán dó m , ar snámh in uisce agus tá sé i gcothromaíocht nuair a chuirtear fad d faoi uisce é, mar a thaispeántar. Is é F an fórsa aníos a bhfeidhmíonn an t-uisce ar an bpromhadán.

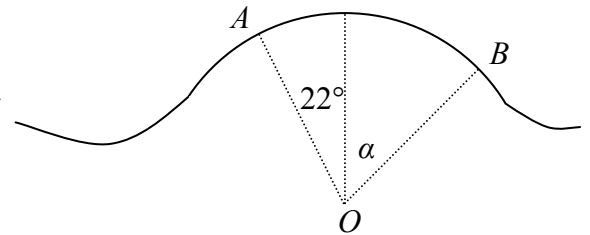

- (i) Má tá F i gcomhréir dhíreach leis an bhfad faoi uisce, faigh tairiseach na comhréire i dtéarmaí d , m agus g .

Anois brúitear an promhadán síos beagán agus ansin scaoiltear é.

- (ii) Taispeáin go ndéanfaidh sé ascalú le gluaisne armónach shimplí, agus faigh peiriad na gluaisne.

- (b) Tá sciálaí, ar mais dó m kg, ag sciáil ar thaobh cnoic nuair a shroicheadh sé dronn bheag i bhfoirm stua AB de chiorcal a bhfuil lárphointe O agus ga 7 m aige, mar a thaispeántar sa léaráid.

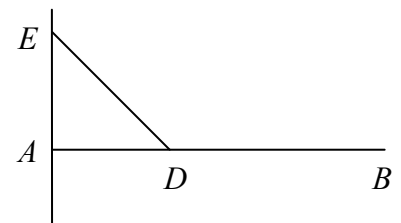

Tá O , A agus B suite i bplána ceartingearach agus déanann OA agus OB uillinn 22° agus uillinn α faoi seach leis an gceartingear.

Is é luas an sciálaí ag A ná 8 m s^{-1} .

Cailleann an sciálaí teagmháil leis an talamh ag pointe B .
Faigh luach α .

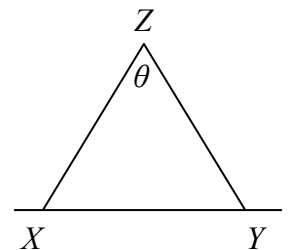
7. (a) Tá bíoma aonfhoirmeach AB , ar fad dó 3ℓ agus ar meáchan dó W , saor le casadh i bplána ceartingearach timpeall ar inse ag A . Coimeádtar an bíoma i suíomh cothrománach le téad atá ceangailte den bhíoma ag D agus de phointe E atá ag airde c go ceartingearach lastuas de A .

Má tá $|AD| = \ell$, faigh i dtéarmaí W , ℓ agus c

- (i) an teannas sa téad
(ii) méid an fhrithghníomhaithe ag an inse.

- (b) Tá dhá shlat aonfhoirmeacha, XZ agus YZ , agus atá ar comhfhad, cónasctha go saor ag Z , agus tá siad ar fos i gcothromaíocht i bplána ceartingearach leis na foircinn X agus Y ar phlána garbh cothrománach.

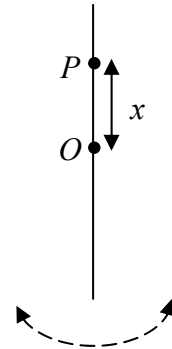
Is é meáchan XZ ná $2W$ agus is é meáchan YZ ná W .

- (i) Faigh an frithghníomhú normalach ag X agus an frithghníomhú normalach ag Y .
(ii) Taispeáin go dtarlaíonn sleamhnú ag Y roimh X , de réir mar a mhéadaíonn θ .
(iii) Faigh comhéifeacht na frithchuímlte má tá YZ ar tí sleamhnú nuair atá $\theta = 90^\circ$.

8. (a) Cruthaigh gurb é $\frac{1}{3}m\ell^2$ móimint na táimhe ag slat aonfhoirmeach, ar mais di m agus ar fad di 2ℓ , timpeall ar ais trína lárphointe, ceartingearach lena plána.

- (b) Déanann slat aonfhoirmeach, ar fad di méadar amháin agus ar lárphointe di O , ascalú timpeall ar ais chothrománach trí P , atá fad x ó O .

- (i) Faigh, i dtéarmaí x , an fad atá ag an luascadán simplí coibhéiseach.
- (ii) Faigh luach x a fhágann gur íosluach é peiriad an ascalúcháin.
- (iii) Faigh an peiriad íosta ascalúcháin.

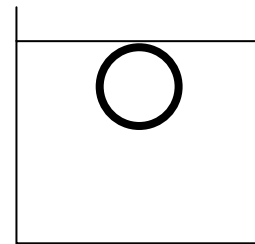

9. (a) Tá liathróid chopair sféarúil chuasach díreach ar snámh in uisce agus í faoi uisce go hiomlán.

Is é trastomhas seachtrach na liathróide ná 8 cm agus is é an trastomhas inmheánach ná 7.68 cm.

Faigh dlús an chopair.

[Dlús uisce = 1000 kg m^{-3}]

- (b) Breathnaítear go dtéann long, ar mais di 6500 tona, síos 0.375 m i sáile nuair a chuirtear M tona lasta isteach inti.

Is é achar trasghearrtha na loinge ag an líne snámha ná 1250 m^2 . Tá sleasa na loinge ceartingearach in aice leis an líne snámha.

Is é dlús sáile ná 1030 kg m^{-3} .

- (i) Faigh M .
- (ii) Cá fhad a rachaidh an long síos (an lasta san áireamh) nuair a ghabhfaidh sí ó sháile go fionnuisce, a bhfuil dlús 1000 kg m^{-3} aige?

10. (a) Tosaíonn dhá charr, A agus B, ó fhos ag O agus iad ag taisteal sa treo céanna.

Tugtar luasanna na gcarranna le $v_A = t^2$ agus $v_B = 6t - 0.5t^2$, áit a dtomhaistear v_A agus v_B ina $m\ s^{-1}$ agus arb é t an t-am i soicindí tomhaiste ón meandar ar thosaigh na carranna ag gluaiseacht.

- (i) Faigh luas gach cairr tar éis 4 shoicind.
- (ii) Faigh an fad idir na carranna tar éis 4 shoicind.
- (iii) Ar an ngraf luais is ama céanna, breac luas A agus luas B don chéad 4 shoicind agus scáthlínigh an limistéar a léiríonn an fad idir na carranna tar éis 4 shoicind.

(b) Baineann cuideachta úsáid as costfheidhm $C(x)$ chun costas táirgthe x earra a mheas. Tugtar an chostfheidhm leis an gcothromóid $C(x) = F + V(x)$ áit arb é F an meastachán ar na costais sheasta go léir agus arb é $V(x)$ an meastachán ar na costais athraitheacha (fuinneamh, ábhair, etc.) chun x earra a tháirgeadh.

Is é $\frac{dC}{dx} = M(x)$ an costas imeallach, an costas chun earra amháin eile a tháirgeadh.

Tá costfheidhm imeallach ag cuideachta áirithe a thugtar le $M(x) = 74 + 1.1x + 0.03x^2$.

- (i) Faigh an chostfheidhm, $C(x)$.
- (ii) Faigh an méadú ar an gcostas má shocraíonn an chuideachta 160 earra a tháirgeadh seachas 120.
- (iii) Má tá $C(10) = 3500$, faigh na costais sheasta.

Leathanach Bán